

বৃহৎ আফ্ৰিকীয় শামুকৰ সুসংহত নিয়ন্ত্ৰণ

ড০ বাদল ভট্টাচাৰ্য
ড০ ধ্ৰুৱজ্যোতি নাথ

হিমাংশু মিশ্ৰ
ধনলক্ষী গগৈ
সুধাংশু ভাগৱতী

সৰ্বভাৰতীয় আঁচনি- ভূমিজ সন্ধিপদী অপপ্ৰাণী
পতংগতত্ত্ব বিভাগ
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ৭৮৫০১৩

বৃহৎ আফ্ৰিকীয় শামুক এবিধ বহিৰাগত অনিষ্টকাৰী অপপ্ৰাণী। ইহঁতে বিভিন্ন শাক-পাচলি, ফলমূল, পান, জালুক আৰু ফুলনি আদিৰ বিস্তৰ ক্ষতি সাধন কৰে (চিত্ৰ নং ১)। ইহঁতে জীৱ জন্তু আৰু গছ-গছনিৰ বিভিন্ন বেমাৰৰ বাহক হিচাবেও কাম কৰে। ইহঁতবোৰ বগাই যোৱা শাক-পাচলি আৰু ফলমূল ভালদৰে ধুই নাখালে আমাৰ শৰীৰৰ অনিষ্ট সাধন হ'ব পাৰে। শেহতীয়াভাৱে অসমৰ আপদীয় বানপানী অধ্যুযিত অঞ্চলসমূহত ইহঁতৰ উপদ্ৰৱ বেছি হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। ইহঁতবোৰ মে-জুনৰ পৰা অক্টোবৰ মাহলৈ সক্ৰিয় হৈ থাকে।

(ক)

(খ)

(গ)

(ঘ)

চিত্ৰ নং ১ : বৃহৎ আফ্ৰিকীয় শামুকৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত শস্যসমূহ
(ক) অমিতা (খ) কুঁহিয়াৰ (গ) কল (ঘ) পাণ

এই শামুকবোৰৰ খোলাটো শংকু আকৃতিৰ দৰে হয় (চিত্ৰ নং ২)। এটা খোলাত ৭-৯টালৈ খাজ থাকে। বৰণ ৰঙা মুগা নতুবা পাতল কফি বৰণৰ হয়। পূৰ্ণাংগ খোলাৰ দৈৰ্ঘ্য ৭-৮ ইঞ্চিমান হয়। শামুকবোৰ উভয় লিংগী যদিও বংশ বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰজনন জৰুৰী। এটা শামুকে প্ৰায় ১০০ৰ পৰা ৪০০টা কণী থোপা হিচাবে বছৰত ৩-৪ বাৰ মান পাৰে। কণীবোৰ ৩-৫ দিনৰ ভিতৰত ফুটি অঁপৈণত অৱস্থাত জন্ম হয়। কণীবোৰ ৪-৫ মিঃ মিটাৰ মান দৈৰ্ঘ্যৰ আৰু হালধীয়া বৰণৰ হয়। অঁপৈণত অৱস্থাবোৰৰ ক্ৰমাগত বৃদ্ধি হৈ ৩-৪ মাহৰ ভিতৰত পূৰ্ণাংগ শামুকলৈ ৰূপান্তৰিত হয় (চিত্ৰ নং ৩)। এই শামুকবোৰ ন'শাচৰ হয় আৰু দিনৰ ভাগত মাটিত গছ-বনৰ তলত বা আন সুবিধাজনক ঠাইত অৱস্থান কৰে। বাৰিষাকালত ইহঁতবোৰ বেছি সক্ৰিয় হৈ থাকে।

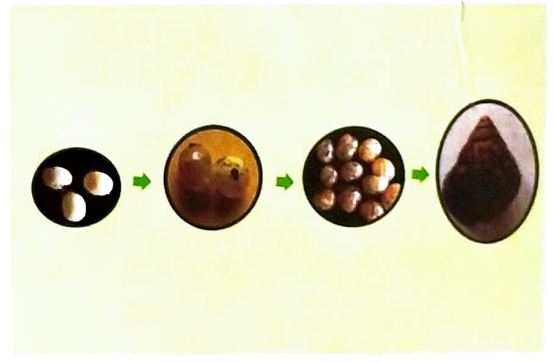
(ক)

(খ)

(গ)

(ঘ)

চিত্ৰ নং ২ : (ক) পূৰ্ণাংগ কণী (খ) অঁপৈণত অৱস্থা (গ) পূৰ্ণাংগ শামুক (ঘ) কণীৰ পৰা পূৰ্ণাংগ অৱস্থা

চিত্ৰ নং ৩ : বহিৰাগত আফ্ৰিকীয় শামুকৰ ক্ৰমাগত বৃদ্ধি

সুসংহত নিয়ন্ত্ৰণ ব্যৱস্থাৰলী :

- সেমেকা বা জেকা ঠাইত ইহঁতৰ উপদ্ৰৱ বেছি হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। গতিকে শাকনিডৰাত যাতে সুন্দৰভাৱে ব'দ পৰে তাৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰাখিব লাগে।
- শাকনিডৰাত থকা বনবাতবোৰ নিয়মীয়াকৈ নিৰাই লগতে অনাৱশ্যকীয় জাবৰ-জোথবোৰ আঁতৰাই পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখিলেও ইহঁতৰ উপদ্ৰৱ কম হোৱা দেখা যায়।
- সপ্তাহত অতি কমেও এদিন বেলি মাৰ যোৱাৰ ২ ঘণ্টাৰ পাছত শাকনিডৰা ভালদৰে পৰ্যবেক্ষণ কৰি দেখা পোৱা শামুকবোৰ সংগ্ৰহ কৰি কেৰাছিনত অথবা নিমখ পানীত ডুবাই ধ্বংস কৰি পেলাব লাগে।
- মৰা শামুক আন সক্ৰিয় শামুকবোৰ আকৰ্ষিত কৰিব পাৰে। গতিকে এই পদ্ধতিৰে মৰা শামুক খেতিডৰাৰ বিভিন্ন ঠাইত ৰাখি সক্ৰিয় শামুকবোৰ আকৰ্ষিত কৰি একেলগে সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি। তেনেদৰে সংগ্ৰহ কৰা শামুকবোৰ একেলগে এটা দ' গাঁত খান্দি পুতি পেলাব লাগে।
- পৰাপক্ষত শাকনিডৰাৰ চৌদিশে প্লাষ্টিকেৰে মেৰিয়াই ৰাখিব লাগে। নতুবা তুঁহ গুৰি, কাঠৰ গুৰি বা ছাঁই শাকনিডৰাৰ চাৰিওফালে প্ৰয়োগ কৰিও শামুকৰ গতি বিধি ৰোধ কৰিব পাৰি।
- আক্ৰান্ত গা-গছত মোটা বিজুলীৰ তাঁৰ বেকাবেকিকৈ বান্ধিলে শামুকবোৰ গছত বগাব নোৱাৰে (চিত্ৰ নং ৪-ক)।
- ফুলৰ টাববিলাকৰ চাৰিওকাষে ক'পাৰ বা এলুমিনিয়াম ফইলৰে বেৰিলেও ইহঁতৰ উপদ্ৰৱ কম হয় (চিত্ৰ নং ৪-খ)।
- অনিষ্টকাৰী শামুকবোৰ কাঠৰ বৰ্ড, তলমূৰাকৈ ৰখা ফুলৰ টাব, গাঢ় ৰঙৰ প্লাষ্টিক আদিবোৰলৈ আকৰ্ষিত হয়। এনেবোৰ বস্তু শাকনিডৰাত ৰাখি শামুকবোৰ আকৰ্ষিত কৰি একেবাৰতে সংগ্ৰহ কৰি ধ্বংস কৰি পেলাব লাগে।
- যিবিলাক ঠাইত ইহঁতৰ সংখ্যা অত্যধিক থাকে, তেনেবোৰ ঠাইত মাটিত গাঁত খান্দি ফান্দ (Pitfall trap) পাতি ইহঁতক নিৰাময় কৰিব পাৰি (চিত্ৰ নং ৪-গ)।
- অপৈণত অৱস্থাবোৰ হাঁহ-মুৰ্গী আদিৰ খাদ্য হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।
- ব'ৰদ মিশ্ৰণ প্ৰস্তুত কৰি শাকনিডৰাত প্ৰয়োগ কৰিলেও শাকনিডৰা শামুকৰ আক্ৰমণৰ পৰা অন্ততঃ এমাহমান বচাই ৰাখিব পাৰি।
- নিমখ পানীৰ মিশ্ৰণ প্ৰস্তুত কৰি প্ৰয়োগ কৰিলেও শামুকৰ উপদ্ৰৱ কম হোৱা দেখা যায়।
- তদুপৰি আজিকালি বজাৰত পোৱা ৰাসায়নিক নিয়ন্ত্ৰক যেনে মেটেলডিহাইড (৫%) বা পাইৰাথ্ৰাম (৪%) পোৱা যায়। এনে দৰৱ প্ৰয়োগ কৰিও সুফল পাব পাৰি।

(ক)

(খ)

(গ)

চিত্ৰ নং ৪ : (ক) বিজুলী তাঁৰৰ ফান্দ (খ) ক'পাৰ বা এলুমিনিয়াম ফইলৰ ফান্দ (গ) পিটফল ট্ৰেপ

ভাৰতীয় কৃষি অনুসন্ধান পৰিষদৰ 'টি. এছ. পি.' অনুদানেৰে মুদ্ৰিত আৰু

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ, গৱেষণা সঞ্চালকালয়ৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত

বুলেটিন নং - এ এ ইউ/ডি আৰ/১৭ (বি ইউ)/১০৯/২০১৬-১৭

